

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. TRÓJCY ŚW.

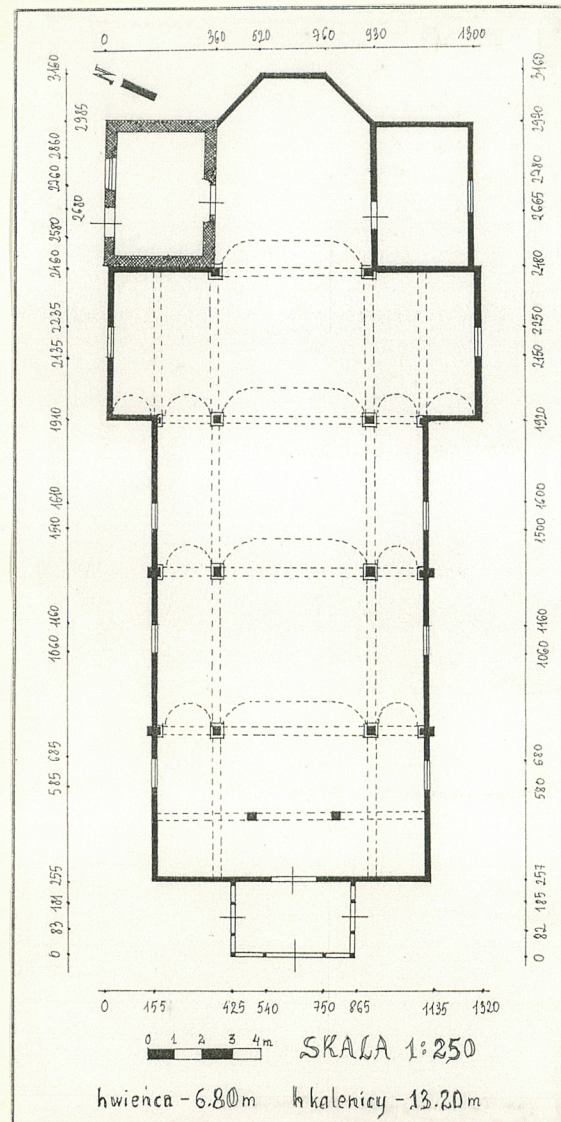
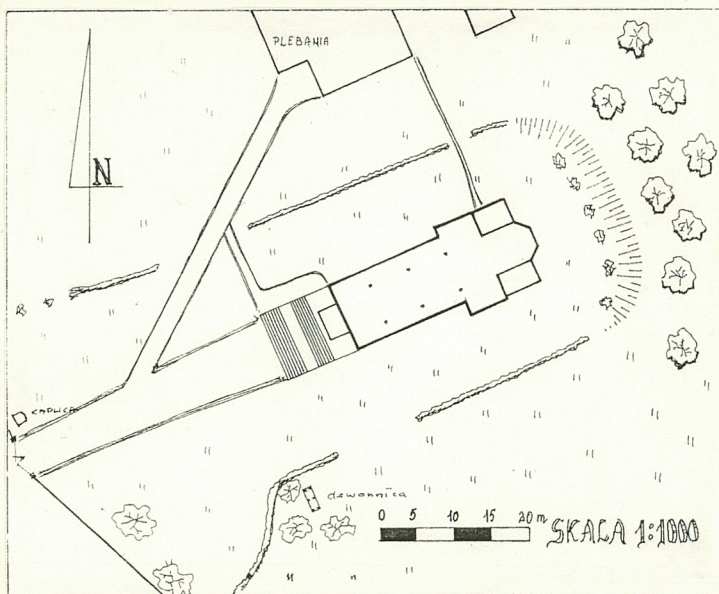
2. Czas powstania

1810 r.

3. Miejscowość

ZMIENNICA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Zmiennica 181.

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo krośnińskie

gmina Brzezów pow. Brzezów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo rzeszowskie

powiat Brzezów

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko-katolicka w
Zmiennicy.

Zmiennica 181.

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

A-139

1989 r.

Nr

data

Obeeny drewniany kościół parafialny w Zmiennicy przeniesiony został z sąsiedniego Jasionowa w 1981 roku. Kościół ten p.w. św. Katarzyny wzniesiony został w r. 1810 na miejscu wcześniejszego z XV w., rozebranego na początku wieku XIX. Jego konserwacja nastąpiła dopiero w 1854 r. Kościół ten przetrwał bez większych zmian do połowy lat 50-tych XX-go w. W 1939 r. bezpośrednio przy nim zaczęto wznosić nowy murowany kościół projektu arch. Wawrzyńca Dayczaka z Jarosławia. Jego budowę zakończono w r. 1956 i od tego też roku stary drewniany kościół został pozostawiony samemu sobie. Przez 26 lat kościół stał opuszczony ulegając stopniowej dewastacji i destrukcji. W tym też czasie przeniesiono do nowego kościoła część jego wyposażenia, w tym bogato rzeźbioną kamienną chrzcielnicę z kon. XV w. i barokowe organy. W 1980 r. zdecydowano się na przeniesienie kościoła do Zmiennicy, będącej filią parafii w Jasionowie. Translokacja kościoła nastąpiła w roku 1981, a pełne zakończenie prac związanych z konserwacją przeniesionej budowli miało miejsce w r. 1986 r. Obecnie kościół ten stanowi własność nowo utworzonej parafii rzymsko-katolickiej w Zmiennicy i nosi nowe wezwanie św. Trójcy.

Kościół w Zmiennicy należy do najciekawszych drewnianych budowli sakralnych z pocz. XIX wieku na terenie woj. krośnieńskiego, nawiązujących do tradycji małopolskiego ciesielstwa późnogotyckiego.

Kościół położony jest we wschodniej części wsi, ok. 300 m od drogi z Brzozowa do Iskrzyny w bezpośrednim sąsiedztwie parku dawnego zespołu dworskiego w Zmiennicy. Usytuowany jest na niewielkim wzniesieniu, łagodnie opadającym w kierunku zach. Plac kościelny częściowo obsadzony młodymi drzewami i ozdobnym żywopłotem. W sąsiedztwie kościoła nowe zabudowania plebańskie i staw parkowy.

Materiał i konstrukcja - kościół drewniany /z modrzewia/ na wysokim podmurowaniu wykonanym w latach 80-tych, ze względu na spadek terenu wyższy w części zachodniej. Ściany kościoła i zakrystii konstrukcji zrębowej, szalowane na zewnątrz i wewnątrz deskami, wzmocnione lisicami. Kruchta zach. konstrukcji słupowej, szalowana. Składzik /dawną zakrystia/ murowany z cegły, zewnątrz oszalowany deskami. Wieżba dachowa konstrukcji krokwiowo-płatwiowej. Wieżyczka na sygnaturkę konstrukcji słupowo-zastrzałowej. Dach i wieżyczka na sygnaturkę kryte blachą ocynkowaną. Stropy drewniane belkowe z pokryciem z desek od dołu, z profilowanymi fasetami, w nawie gł. o charakterze pozornego sklepienia zwierciadlanego; w nawach bocznych i ramionach transeptu strop drewniany belkowy o charakterze pozornych sklepień kolebkowych; sklepienia ramion transeptu dwupolowe, przedzielone belkami stropowymi. W pozostałych pomieszczeniach stropy płaskie. Wnętrze korpusu trójnawowe, nawy boczne wydzielone trzema parami drewnianych, ogzymbowanych słupów /filarów/, połączonych między sobą i ze ścianami za pomocą arkad o łuku spłaszczonym, które wyznaczają trzy przęsła naw, transept i tęczę. Chór muzyczny wzdłuż ściany zach. o prostym parapecie, wsparty na dwóch słupach. Posadzka ceramiczna, dwubarwna. Otwory drzwiowe prostokątne; główny zamknięty łukiem odcinkowym. Drzwi jednoskrzydłowe, płycinowe /zakrystia, składzik, boczne drzwi kruchty/ i dwuskrzydłowe, spągowe, o licu klepkowym, na kowalskich zawiasach taśmowych i ze starym zamkiem kowalskim z 1874 r. /główne/, dwuskrzydłowe, płycinowe, częściowo przeszkłone /główne drzwi kruchty/. Otwory okienne prostokątne. Okna podwójne, krosnowe, z podziałem szczeblinowym. Schody zewnętrzne betonowe, o stopniach z lastryka.

Rzut - kościół na rzucie wydłużonego prostokąta, z płytkim transeptem i niewielkim węższym, zamkniętym trójbocznie prezbiterium od wschodu. Po obu bokach prezbiterium dostawione: od pn. murowany składzik na rzucie prostokąta /pierwotnie w tym miejscu murowana zakrystia/, od pd. zakrystia na rzucie prostokąta /przed przeniesieniem w tym miejscu kaplica/. Do korpusu od zach. dostawiona niewielka prostokątna kruchta.

Bryła - korpus, prezbiterium i transept tej samej wysokości, obecnie na wysokim podmurowaniu, wyższym w części zach./spadek terenu/. Przy elewacji zach. współczesne wielostopniowe schody, szerokości zach. ściany kościoła. Nad korpusem dach dwuspadowy, od zach. zamknięty trójkątnym szczytem z szerokim okapem od dołu; ramiona transeptu nakryte dachami trójspadowymi o niższej kalenicy, połączonymi z dachem głównym. Nad prezbiterium dach dwuspadowy, niższy od dachu korpusu, od wsch. opadający wielopołaciowo. Nad kruchtą niski dach dwuspadowy. Nad przybudówkami prezbiterium dachy pulpitowe, dwupołaciowe. Na kalenicy dachu korpusu ażurowa sześcioboczna wieżyczka na sygnaturkę z latarnią. Przy zach. elewacji kościoła niewielka kruchta, zwieńczona niskim trójkątnym szczytem.

Elewacje - proste, bez dekoracji, szalowane pionowo deskami. Okna ujęte w wąskie opaski.

<p>14. Kubatura</p> <p>2859 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>320 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W latach 1956-81 kościół pozostawał opuszczony i ulegał stopniowej dewastacji. Brak przeprowadzania jakichkolwiek prac remontowych i zabezpieczających spowodował, że pod koniec lat 70-tych stan zabytku był katastrofalny. "Zawadzaający" w Jasienowie stary kościół zdecydowano się rozebrać i przenieść do sąsiedniej Zmiennicy, co nastąpiło w trakcie roku 1981. Cały proces przeniesienia prowadzono pod nadzorem WKZ w Krośnie. Przeniesiony kościół ustawiono na przygotowanym wcześniej wysokim, murewanym podpiwniczeniu projektu technika budowlanego Bracha z Brzezowa, w wyniku czego zmieniła się pierwotna bryła budowli. W trakcie przeniesienia kościół utracił pierwotną dekorację malarską, wykonaną na deskach stropu i szalunku wewnętrznego. Obecnie deski te nie zabezpieczone znajdują się w zabytkowym spichlerzu w Zmiennicy. Wymieniono podadło szalunek zewnętrzny, blachę pokrycia dachowego, podłogi, stolarkę okienną i drzwiową /za wyjątkiem drzwi głównych/, częściowo więźbę i niektóre elementy zrębu. W zmienionej formie odbudowano przybudówki prezbiterium i kruchtę zach. /obecnie większa od pierwotnej/. Przed fasadą wzniesiono szerokie betonowe schody, dostosowane do nowej topografii terenu i usytuowania kościoła. Jednocześnie odnowiono pozostające w kościele ołtarze i ambonę. Prace te wykonał konserwator E. Michalski z Krosna. Zakończenie prac związanych z przeniesieniem, konserwacją i adaptacją kościoła w Zmiennicy nastąpiło w 1986 r.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólny stan zachowania architektury i wyposażenia kościoła dobry.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Konieczne jest przywrócenie pierwotnej dekoracji malarskiej kościoła /postulowane zamontowanie oryginalnych desek stropowych z malowidłami po uprzedniej ich konserwacji i zabezpieczeniu/. W przyszłości dążyć do wymiany pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na gont impregnowany. W sąsiedztwie kościoła zabezpieczyć podstawowe środki gaśnicze. Rozważyć możliwość wprowadzenia przeciwpożarowej instalacji alarmowej.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

- Inwentaryzacja kościoła w Jasienowie, mgr inż. Z. Wojdanowski, 1975 r., Archiwum PSOZ OW Krosno, nr 2342.

22. Bibliografia

- Brykowski R., Drewniana architektura kościelna w diecezji przemyskiej, Kraków 1976, s. 86.
- Brykowski R., Kernecki M., Kościoły drewniane w Małopolsce południowej, Wrocław 1984 r.
- Kernecki M., Sztuka sakralna regionu Brzozowa, Chwalcie z nami Panią Świątą, Kraków 1985, s. 173-174.
- Kernecki M., Samek J., Katalog zabytków sztuki w Polsce t. XIII, woj. rzeszowski, z. 2, powiat brzozowski, Warszawa 1974, s. 66-67.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

- Dokumentacja fotograficzna zabytkowego kościoła w Jasienowie, 1975 r., Archiwum PSOZ OW Krosno, sygn. 2343.

24. Uwagi różne

25. ©pracował

tekst mgr Mariusz Czuba III 1994 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Mariusz Czuba III 1994 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograf. mgr Mariusz Czuba III 1994 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów PSOZ OW Krosno.

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka.

1. Miejscowość

ZMIENNICA

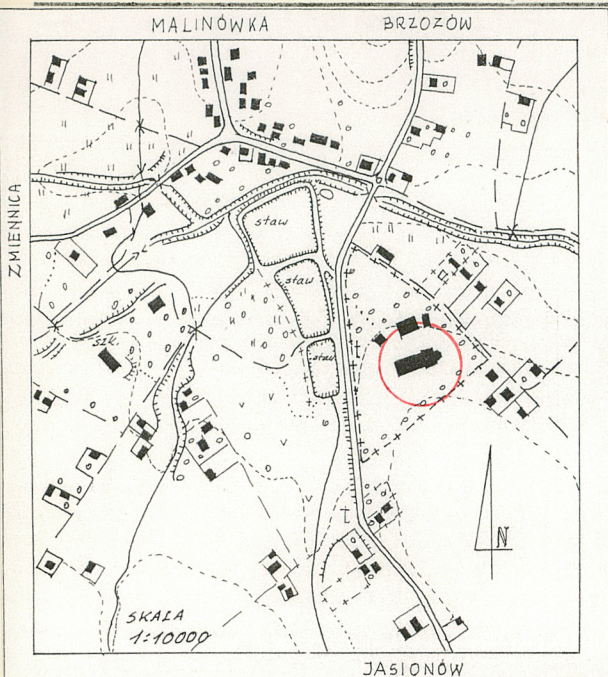
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W.
TRÓJCY ŚW.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) plan orientacyjny, opis c.d. i 13 zdjęć: 1. elewacja pn., 2. elewacja pd., 3. widok ogólny od wsch., 4. widok ogólny od pn., 5. prezbiterium, 6. wnętrze - widok od zach., 7. wnętrze - widok od wsch., 8. widok ogólny z chóru muzycznego, 9. ołtarz główny, 10. lewy ołtarz boczny i ambona, 11. drzwi główne, 12. wieża dachowa, 13. płyta nagrobna A.D.E. Wzdowskiego.

OPIS c.d.

Wnętrze - prezbiterium węższe od korpusu, wyznaczone arkadą zamkniętą łukiem spłaszczonym. Korpus trójnawowy z płytkim transeptem, tej samej wysokości co prezbiterium. Nawy wydzielone za pomocą trzech par ogzysmowanych słupów, podtrzymujących z każdej strony arkady o łuku spłaszczonym /efekt podziału na przęsła/. Ściany, filary i strop kościoła oszalowane deskami /obecnie w naturalnym kolorze drewna/. Wyposażenie - ołtarz gł. barokowo-klasycystyczny /pocz. w. XIX/ z obrazem Trójcy św. /XVIII w./, dwa ołtarze boczne /pocz. w. XIX/, ambona /II poł. w. XVIII/, tabernakulum /w ołtarzu gł./ z ok. 1760 r. /przeniesione w 1848 r. z popaulińskiego kościoła w Starej Wsi/, kamienna płyta nagrobna A.D.E. Wzdowskiego z 1539 r. /na zewnątrz kościoła/. Instalacje - elektryczna, odgromowa, nagłaśniająca.

2.

3.

4.

5.

Wkładkę założył: mgr Mariusz Czuba III 1994 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ OW Krosno.

jed. W.A. Olsztyn z. 135/S
OZGraf. Z.P. Ostróda z. 876 n. 40 000

12,

13,

9,

10,

11,

